

ข่าวสารญาณเวศม์

จดหมายข่าวงานพระพุทธศาสนาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) • ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ 2553)

เกร็ดความรู้ธรรม — เอกายนมรรค

เมื่อวานนี้ (๓ ก.พ. ๕๓) คุณนริศ (ยังไม่ได้ขออนุญาตบอกนามสกุล) ขับรถกว่า ๑๐๐ กม. จาก กทม. พาพระ
อาพาธรูปหนึ่ง (ยังไม่ได้ขออนุญาตออกนาม) ไปหาพระอาพาธอีกรูปหนึ่ง (คือพระพรหมคุณาภรณ์)

ระหว่างปฏิสนธิคุณนริศมีเรื่องแทรก ยกหนังสือเรื่อง สติปัญญา ที่พระฝรั่งท่านหนึ่งเขียนขึ้นมาให้คุณ ตรงที่พูด
ถึงการแปลคำบาลี “เอกายโน มคโค” ซึ่งมักแปลกันว่า “the only path” พระฝรั่งท่านนี้เลือกใช้คำแปลว่า “the direct path”
(ท่านเลือกจาก ๕ คำแปล) หลังจากพูดคุยกัน ๓-๕ นาที ก็หันไปพูดเรื่องอื่น

หลังจากผู้มาเยี่ยมกลับไปแล้ว พระอาพาธรูปที่ถูกเยี่ยม อยากจะถ่ายเอกสารข้อความในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับ
เอกายนมรรคนั้น (พร้อมทั้งคำแปลเพิ่มเติม) ส่งไปให้คุณนริศไว้ดูเป็นเรื่องน่ารู้ แต่ยังไม่ทราบว่าจะส่งไปอย่างไรดี พอดี
นึกได้ว่าถูกทวงเรื่อง *ข่าวสารญาณเวศม์* ก็เลยคิดว่า เรื่องนี้เป็นเกร็ดความรู้ทางธรรมที่น่าสนใจ ผู้อ่านข่าวสารหลายท่านก็
อาจจะต้องการรู้ด้วย จึงตกลงว่าจะลงใน *ข่าวสารญาณเวศม์* ซึ่งก็จะไปถึงคุณนริศเอง

อย่างไรก็ตาม ต้องบอกไว้ก่อนว่า เามาเล่าเป็นเพียงเกร็ดความรู้ จึงยังไม่วิเคราะห์ ไม่วิจัย ไม่วิจารณ์อะไร ถ้ามี
โอกาส ค่อยไปว่ากันทีหลัง

พุทธพจน์ที่ตรัสแสดงหลักสติปัญญา ๔ ว่าดังนี้

เอกายโน อโย ภิกขเว มคโค สุตตานิ วิสุทฺธิยา ... นิพพานสฺส สจฺฉิกิริยาเย, ยทิทิ จตฺตารโ สติปญฺ्ञานา ฯ

(ที.ม.๑๐/๒๗๓/๓๒๕)

โดยทั่วไป แปลกันว่า “ภิกษุทั้งหลาย มรรคานี้เป็นทางไปอันเอก (เอกายนมรรค) เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่า
สัตว์ ... เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน, มรรคานี้ คือ สติปัญญา ๔ ประการ”

เกร็ดความรู้ในที่นี้ คือ

๑. สติปัญญา ๔ เท่านั้นหรือ ที่พระไตรปิฎกว่าเป็น “เอกายนมรรค”?

ไม่ต้องพูดมาก ขอยกพระบาลีในพระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ และ ๓๐ มาให้คุณ (ถือกันว่าเป็นภายิตของพระสารีบุตร)
แห่งหนึ่งว่า สติ นั่นเอง ที่เรียก เป็นอินทรีย์ เป็นพละ เป็นสัมมาสติ [องค์แห่งมรรค] เป็นโพชฌงค์ (รวมทั้งที่เป็น
สติปัญญานี้ด้วย) นี่แหละเป็นเอกายนมรรค ดังนี้

ยา สติ ขนฺุสฺสสติ ปญฺุสฺสสติ สติ สรณฺตนา ธารณฺตนา อปฺปลาปนฺตนา อสฺสสมฺมุสฺสสนฺตนา สติ สติฺนทฺริยํ สติพลํ
สมฺมาสติ สติสมฺโพชฌงฺคเ อเอกายนมคโค, อโย วุจฺจติ สติ ฯ

(ขุ.ม.๒๙/๑๔/๑๑)

แปลพอได้ความว่า “ความระลึก ความเฝ้าระลึก ความนึกถึง ภาวะแห่งการระลึก ภาวะแห่งการทรงจำไว้ ความไม่
เลื่อนลอย ความไม่หลงลืม สติ สตินทรีย์ สติพละ สัมมาสติ สติสัมโพชฌงค์ เอกายนมรรค, นี้เรียกว่า สติ”

อีกแห่งหนึ่งว่า ธรรม ๑ หมวด ที่เรียกรวมว่า โพธิปักขิยธรรม ๓๗ (แทบทุกหมวดระบุชื่อสติไว้เป็นองค์อันหนึ่ง)
นี่แหละเป็นเอกายนมรรค ดังนี้

เอกายนมคโค วุจจติ จตตาวโร สติปฏฺฐานา จตตาวโร สมมปฺปชานา จตตาวโร อิทฺธิปฺปาทา
ปณฺจินทฺริยานิ ปณฺจ พฺลานิ สตฺต โพชฺฌนฺคา อริโย อฏฺฐนฺจกิกโก มคโค ฯ

(พ.ม.๒๙/๘๙๑/๕๕๘)

แปลพอได้ความว่า “สติปฏฺฐาน ๔ สัมมปฺปชาน ๔ อิทฺธิปาต ๔ อินทฺริย ๕ พละ ๕ โพชฌนค ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘ เรียกว่า เอกายนมรรค”

ยกมาเท่านี้ก็เพียงพอแล้ว (ในพระไตรปิฎก เล่ม ๓๐ ก็เหมือนกันอย่างนี้) ธรรม ๓๗ นี้ ประสานกัน แต่ละหมวดก็ส่งต่อกันบ้าง ประสานกันบ้าง จนครบกระบวนการ แล้วทั้งหมดรวม ๗ หมวด ก็ประสานเข้าด้วยกันเป็นทางเดียวสู่โพธิ์ เต็มด้วยความหมายในข้อต่อไป จะยิ่งช่วยให้ชัดเจนขึ้น

๒. “เอกายโน มคโค” แปลว่าอย่างไรดี?

แปลกันหลายอย่าง แต่ที่ตรงๆ ง่ายๆ ว่าตามรูปศัพท์ คือเป็น “มรรคาอันเอก” หรือ “ทางไปสายเดียว” แต่ควรถามต่อไปว่า เอกหรือสายเดียวอย่างไร นี่จึงมาถึงความหมายที่เพิ่มขึ้นได้อีก

อรรถกถามักอธิบายว่า เป็นมรรคาเอกอันเดียว หรือทางสายเดียว คือ เป็นทางเดียว ไม่ใช่ทางสองแพร่ง หมายความว่า เป็นทางที่ถูกคองนำไปสู่จุดหมายแน่นอน ไม่เป็นทางที่ต้องสงสัยว่าจะไปผิด หรือไปถูก ผู้ที่รู้บาลี ก็ดูคำของท่านน้อยหนึ่ง ดังนี้

เอกมคโค ขยํ ภิกฺขเว มคโค, น เทวธาปฏฺญโตติ เอวมตฺโต ทฏฺฐพฺโพ ฯ

(ม.อ.๑/๑๐๖/๒๔๔)

แปลได้ว่า “พึงเห็นความหมายอย่างนี้ว่า ภิกษุทั้งหลาย มรรคานี้เป็นทางเดียว คือ ไม่เป็นทางที่แยกเป็นสอง”

จากนี้ ยังแปลความหมายได้อีกว่า หลักธรรมที่ตรัสแสดงมานี้ จะจำแนกเป็นที่ข้อ จะเป็นสติปฏฺฐาน ๔ ข้อ ฯลฯ เป็นโพชฌนค ๗ ข้อ จนกระทั่งเป็นโพธิ์ปิกขัยธรรม ๓๗ ประการ ก็เป็นทางสายเดียว ประสานเป็นมรรคาอันหนึ่งอันเดียว ไม่ใช่แยกกระจายเป็นหลายสายหลาย

บอกไว้ว่าพูดแค่เป็นเกร็ดความรู้ แต่นี้นยาวเกินไปแล้ว เพียงพอแล้ว ขอขุดิเท่านี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ข่าว: บวชพระรุ่นแรกนอกพรรษา

ในวันเสาร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ วัดญาณนวกศวัน จะมีพิธีอุปสมบทภาคเป็นภิกษุใหม่ ๑๒ รูป โดยมีพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) เป็นอุปัชฌาย์

ภิกษุใหม่รุ่นนอกพรรษา ตามปกติบวชเรียนอยู่เพียง ๑ เดือน ดังนั้น ในปีหนึ่งๆ จึงมีพระนวกะนอกพรรษาได้หลายรุ่น แต่คราวนี้ หลังจากออกพรรษาแล้วถึง ๔ เดือน จึงมีการอุปสมบทพระใหม่เป็นรุ่นแรก นับว่าล่าช้าผิดปกติ

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะประการแรก ที่วัดมีพระเก่ามากขึ้น เสนาสนะ คือกุฏิที่พักอาศัย มีไม่เพียงพอ ต้องรอให้มีกุฏิว่างหรือจัดให้ว่างได้จำนวนพอสมควรก่อน

อีกประการหนึ่ง พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) มีสภาพร่างกายทรุดโทรมลงไปเรื่อยๆ และคล้ายกับจะถึงเวลาที่เรียกกันว่าเกษียณฯ กับทั้งจะต้องเร่งงานทางธรรมที่ค้างอยู่มากมายอย่างแข่งกับเวลา ต้องไปหาสถานที่เจียบปลอดไปรงที่จะเป็นสัปปายะเอื้อทั้งต่อร่างกายและต่องานนั้น จึงออกไปอยู่ห่างไกลจากวัดค่อนข้างเป็นประจำ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นอุปัชฌาย์ ทั้งในพิธีอุปสมบท และในการอบรมสั่งสอนที่ต่อจากนั้น ทำให้ติดขัดในการที่จะจัดวางกำหนดการอุปสมบท

ความตึงเครียดข้อหลังนี้ เป็นเหตุให้เตรียมวางแผนทางปฏิบัติต่อไปว่า จะจัดรุ่นของผู้ขออุปสมบท โดยแยกเป็นรุ่นที่รอได้จนกว่า พระพรหมคุณาภรณ์จะมาเป็นอุปัชฌาย์ กับรุ่นที่บวชกับอุปัชฌาย์รูปอื่นโดยไม่ต้องรอเวลา

ทั้งนี้ หากพร้อมที่จะดำเนินการเมื่อใด ทางวัดจะต้องแจ้งแก่ผู้สมัครขอบวชให้ชัดเจนว่า ในรุ่นนี้ จะนิมนต์พระเถระรูปใดเป็นอุปัชฌาย์ เพื่อให้ถูกต้องลงตัวตามพระวินัยซึ่งให้บุคคลที่จะบวชเป็นผู้เจาะจงอุปัชฌาย์ของตน

รายนามขนาดผู้จะอุปสมบท

ณ พัทธสีมาวัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม

วันเสาร์ ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐ น.

๑. นายสปลันตี เกตุสุวรรณ	๗. นายเสถียรพงษ์ ศัพท์สุวรรณ
๒. นายวิรัช รุ่งเรืองอนันต์	๘. นายประสาน หัตพัฒนาศิลป์
๓. นายชัยยุทธ ศรีวิกรม์	๙. นายธิตติ ราชศิริสังศรี
๔. นายญาณทัศน์ บุญหาตุ้ย	๑๐. นายไชยทัศน์ กิตินุกูลศิลป์
๕. นายยอดขวัญ คีตะจิตต์	๑๑. นายลักษมณ์ เกตุทัต
๖. นายธงชัย ธนลาภานนท์	๑๒. นายกันต์อเนก ดวงทวีทรัพย์

ตารางเวลารับสังฆทานของวัดญาณเวศกวัน

วันจันทร์ ถึง วันศุกร์

รอบที่ ๑ เวลา ๗.๓๐ น.	ณ หอนัน ก่อนพระภิกษุฉันเช้า
รอบที่ ๒ เวลา ๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.	ณ ศาลาชั้นล่าง (พระที่รับตามทีระบุนในตาราง)
รอบที่ ๓ เวลา ๑๐.๔๕ น.	ณ หอนัน ก่อนพระภิกษุฉันเพล

วันเสาร์ - อาทิตย์ และวันสำคัญทางศาสนา

รอบที่ ๑ เวลา ๗.๓๐ น.	ณ หอนัน ก่อนพระภิกษุฉันเช้า
รอบที่ ๒ เวลา ๘.๓๐ - ๙.๓๐ น.	ณ ศาลาชั้นล่าง (พระที่รับตามทีระบุนในตาราง)
รอบที่ ๓ เวลา ๙.๓๑ - ๑๐.๓๐ น.	ณ ศาลาชั้นล่าง (พระที่รับตามทีระบุนในตาราง)
รอบที่ ๔ เวลา ๑๐.๔๕ น.	ณ หอนัน ก่อนพระภิกษุฉันเพล
รอบที่ ๕ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น.	ณ ศาลาชั้นล่าง (พระที่รับตามทีระบุนในตาราง)
รอบที่ ๖ เวลา ๑๔.๐๑ - ๑๕.๐๐ น.	ณ ศาลาชั้นล่าง (พระที่รับตามทีระบุนในตาราง)

หมายเหตุ • หากท่านใดไม่ว่าง โปรดแลกเวลาด้วยเพื่อนภิกษุตามสมควร

- การรับสังฆทานเกินเวลานอกเหนือจากที่กำหนด ถือเป็นกรเอื้อเฟื้อตามความสะดวกของแต่ละท่าน และควรแจ้งให้โยมทราบด้วย
- หากมีการสนทนาธรรมต่อเนื่องเกินเวลา โปรดย้ายสถานที่พูดคุย เพื่อไม่รบกวนเวลาของผู้รับท่านต่อไป (กรณีที่มีผู้รับต่อ)

กำหนดการ

เวียนเทียนวันมาฆบูชา

ณ วัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม

วันอาทิตย์ ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล พระสงฆ์ ๒๐ รูป

๑๖.๔๕ น. พุทธบริษัทพร้อมกันที่อุโบสถวัดญาณเวศกวัน

๑๗.๐๐ น. บูชากาถแห่งพิธี

- จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีล รับศีล

พิธีเวียนเทียนวันมาฆบูชา

- ประธานสงฆ์กล่าวธรรมกถา
- กล่าวคำบูชาดอกไม้มงคล
- เวียนเทียนรอบอุโบสถ

เสร็จแล้วเป็นจบพิธี

กำหนดการ

ทำบุญสงกรานต์

ณ วัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม

วันอังคาร ที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๓

๐๘.๔๕ น. ญาติมิตรผู้มาร่วมทำบุญ พร้อมกันที่อุโบสถ

- ประธานจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีล และรับศีล
- อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- บังสุกุลรวมญาติ
- ถวายไทยธรรม

- พระสงฆ์กล่าวธรรมกถา และอนุโมทนา
- กรวดน้ำรับพร แล้วรับน้ำพระพุทธมนต์

๑๐.๔๕ น. สรงน้ำพระพุทธรูปที่อุโบสถชั้นล่าง

๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน

เสร็จแล้วเป็นจบพิธี

ข่าวสารญาณเวศก

วัดญาณเวศกวัน

ต.บางกระทึก อ.สามพราน

จ.นครปฐม 73210